

**Nagyfalusi Tibor****BEVEZETŐ: FÉLKÖZEL, FÉLFORDULAT**

A nemrég ünnepeelt 80. születésnap, a majdnem 60 éves művészpálya éppen elég alapos indokkal szolgálna – az április 7-én nyíló kiállítás mégsem visszatekintő (ún. retrospektív), nem korszakról-korszakra kalauzol végig az életművön. Ez a tárlat az alkotóereje teljében élő festő tudatos válogatása, csupa olyan képből, amelynek ő a tulajdonosa is. 52 alkotás – akvarell, pasztell, olaj – a több százból, amit műtermében máig megőrzésre érdemesített. A *Hírlap*nak elmondta: azért tett le a jeles jubileum kínálta lehetőségről, mert nagyon „körülmenyes” lett volna országból-világból, köz- és magántulajdonból összegyűjteni azokat a régebbi műveket, amelyek válogatott sora a teljes pályaképet a leghitelesebben mutathatná be. Való igaz, de ez csupán a gyakorlati ok. Van egy mélyebb is, tehát még igazabb, amelyért lapozzanak vissza még egyet, a belső borítóiig. Egy fotót találnak ott, Mudrák Attila (és kamerája) nagy-szerű találalatát. Javaslom – mint festők régi barátja és e katalógus-füzet szerkesztője – nézegessék velem pár percig: Így közösen kiolvashatjuk belőle: a 80 esztendő művészt nemcsak az időrabló bonyodalmak tartották vissza, hogy belevágjon egy „gyűjteményes retrospektív”-be. Hanem leginkább az, hogy semmiféle szükségét sem érezte és érzi az ilyenek. Lám, milyen jót derül rajta: mosolya elég széles, hogy mindent átfogjon. Hogy egybefogva azt, ami *mögötte* van, azzal, ami *előtte*: az *Egész egységére* derítsen fényt. Arra, ami a fotó *félközeli* kívágásában látható. Festők mögött és fölött egy festmény: a mesteri *fényképben egy festett kép*, persze a Mester műve. Ennek terében még két – ha úgy tetszik: három – festmény. *Három az egyben*: festőjük lényegre törően megszerkesztett üzenete. Bevezető – az életmű egységéhez. A (balatoni? dunakanyari?) *táj* – a sötétben egymásba hajló víz és ég – háttere előtt két álló *női akt*: ugyanaz, két *változatban*. Az első közelképe szemünknek merő

*kihívás*: nyers meztelenséggel, fölényes pózban a képsík felén uralkodik. Betölti, sőt bele sem fér. Ami arcából mégis ott van, azt haja takarja el. Ez a „titkosítás” és főként a test negyedfordulata azonban már *felhívás* figyelmünknek: irányuljon *befelé*, nézzen a mű terének *mélyére*, „járjon utána” a bensőbb üzenetnek. A „valódiiban az igazat” – a *látványban* a művész *látását* keresse. A *tükröt*, amelyben természet és ember örök-változó kapcsolata vele együtt szemlélhető. Íme, a második akt: az elsőől egy újabb kép a festményen belül. *Félközeli – félfordulatban*. A külső látványtól befelé távolító, a tolatkodó részleteket visszafogó ábrázolás. Állványra emelt kifejeztet vásznon: festők tükrében. A nyers natura *égibb* mása: az Örök Szépség – piederstálón. Még rejtettebb arccal, a fekete hajfüggöny teljes takarásában. Mögéje csak képzeletünk hatolhat, hogy az Egyetlen Arcot számtalannal helyettesítse: minden szem és lélek mindig a saját változataival. Az elvontan „tökéletes” Szépet éppen ez a személyesség emeli örökké, egyúttal elérhetetlenné. Az alkotó és befogadó ember felé egyaránt éppen ezért sugárzik lebíráhatatlan vonzerővel. Ahogy ezen a festményen is. És nem csupán a két akt-változathoz – az őket egybefogó tájból úgyszintén. *Víz és ég* távoli találkozásának sötétjében, a kép *legmélyén*, legbelül egy *meleg színcsík* dereng. Hajnalé? Alkonyaté?... Egyre megy: így is, úgy is a Nap üzenete: erre talán valamilyen *part* sejthető... Festők a Szépség csilláphatatlan szomjú vándora. Miként Szindbád (legkedvesebb magyar írójának, Krúdynek egyik főhőse), ő is „örök hajós”. Akkor is ezen *éri tetten* a kamera, amikor – lám, mint érdemes jubiláns – éppen *tétlen ül*. *Előre* néz, felénk. Szemével, mosolyával kontaktust keres, utat nyit, befelé tessékel. Ahogy mögötte, fölött a képben: az *életmű egészének foglalatában*, amely így *emlékmája* lehetne, vizuális mottója a most nyíló tárlatnak is. *Egy festő ars poetica-képe*, akit mindig



Andráskó István: Léthe

csak a természet személyesen emberi arca érdekelt. Ennek titkát kutatta kitaróan: hogyan teremtheti meg a *kint és bent* érzéletes egységét. *Láttatni a láthatóban*, képről képre, az ő sajátos tükrében próbálkozni azzal a félfordulattal: hátha tökéletesebbre sikerül? ... Mindig ezt tette, ma is *erre tett* kész; testiekben gyengülvén, ez adja életerejét. Eleget hagyott felhalmozva maga mögött ahhoz, hogy már csak előre nézzen. Ami belőle „retrospektív”: az ő *festő-tettei* ugyan, de nem az ő *dolga*. A különbségek szakszerű mérlegelésével és bemutatásával vesződjön csak a ráérő utókor. (Addig is, fogadják szöveg-válogatásomat e katalógusban: mint egy majdani retrospektív egyelőre csak *olvasható* változatát.) Múltjának-jövőjének gyűjteményes bonyodalmain már csak mosolyogni van ideje. És abból válogatni, amit – az életkorához illően növekvő szigorral – méltónak ítél valamicske „örök-létre”. Derűjét kínálja fel – élete sok-sok borújából kimentve. Ahogy ezt az 52 képet, az ezeryiből. A *menyiségből*, az itt-ott zavarosnak látszó sokféleségből – az *egységes minőséget*. Ezek, lám, kedvére valók. Előre néz, ránk: vajon nekünk, tárlatlátogatóinak is kedvére lesznek? ... Nem az foglalkoztatja, amit *hátrahagyott*; a *hátralévő* is kevésbé. (20 vagy 80 év: egyaránt gyorsan elröppenő *kérészet*, a bölcsék távlatával mérve...)

Andráskó István:  
Szent Mihály-hegy télen

Andráskó István: Modell (Ülő lány)

Legkevésbé a bármiféle – egyképpen mérhetetlen – *öröklét* érdekli. Ami fontos számára, ami élteti: a *folytonos készenlét* – a *következő* képre. A *következők* sorából leginkább arra az egyre, amellyel úgy igazán elégedett lehet. Vagy legalábbis elégedettebb, mint eddig azzal a néhányval. ... Én is kívánom: *sokkal többre* legyen még elég ideje.

(Andráskó 80. András István festőművész kiállítása. Esztergom, 2010. Balassa Bálint Gazdasági Szakközépiskola és Szakiskola. Katalógus.)

